

Olsztyn, 20 stycznia 2020 r.

PS-VI.431.2.32.2019.KS

Pani
Wiesława Szymczyk
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Olecku

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.1091.2019 z dnia 13 listopada 2019 r. /**akta kontroli str. 1**/ zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie, delegatura Urzędu w Ełku, w składzie:

1. Katarzyna Henryka Stefanowska - główny specjalista, kierująca zespołem,
 2. Agnieszka Brzozowska - główny specjalista,
- przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku, ul. Gołdapska 23, 19-400 Olecko. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 27 listopada 2019 r. i zakończono w dniu 29 listopada 2019 r. Przedmiotem kontroli była organizacja wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w świetle przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2019, poz. 1111 ze zm.) – zwanej dalej ustawą lub ustawą o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W wystąpieniu pokontrolnym użyto następujących skrótów:

1. powiat – co oznacza: powiat olecki;
2. Centrum/ PCPR/ Organizator/ kontrolowana Jednostka/ Jednostka - co oznacza: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku, ul. Gołdapska 23;
3. Dyrektor/ Dyrektor PCPR/ Dyrektor Centrum/ Dyrektor kontrolowanej Jednostki/ Dyrektor Jednostki - co oznacza: Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku - panią Wiesławę Szymczyk;
4. Kierownik/ Kierownik Zespołu – co oznacza: Kierownika Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku - ██████████;
5. Zespół - co oznacza: zespół ds. pieczy zastępczej, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, utworzony w PCPR;
6. Regulamin - co oznacza: *Regulamin Organizacyjny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku*;
7. Koordynator - co oznacza: koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, o którym mowa w ustawie, zatrudnionego w PCPR;

8. osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą/ rodzinną pieczę zastępczą/ rodzina sprawująca pieczę zastępczą/ rodzina - co oznacza: rodziny zastępcze, o których mowa w art. 39 ust. 1 ustawy.

Kontrola obejmowała okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia jej zakończenia. Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze prowadzonym przez kontrolowaną Jednostkę. Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Wiesławy Szymczyk – Dyrektora Centrum oraz pani [REDAKTOWANE] – Kierownika Zespołu, posiadającej stosowne upoważnienie Dyrektora do udzielania informacji w zakresie kontroli **/akta kontroli str. 2/**. Ustaleń dokonano w oparciu o analizę dokumentacji oraz informacje i wyjaśnienia przekazane przez ww. oraz koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Działalność Ośrodka w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowością i uchybieniem**.

USTALENIA Z KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych jednostki

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku jest jednostką organizacyjną powiatu oleckiego, która zgodnie z art. 241 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zarządzeniem Starosty Powiatu Oleckiego nr 38/2011 z dnia 25 października 2011 r. została wyznaczona na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Kontrolowana Jednostka w okresie objętym kontrolą działała na podstawie:

- Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku, przyjętego Uchwałą Nr 67/2011 Zarządu Powiatu w Olecku z dnia 20 grudnia 2011 roku, ze zmianami **/akta kontroli str. 3-35/**,
- Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku, przyjętego Uchwałą Nr 327/2018 Zarządu Powiatu w Olecku z dnia 19 września 2018 roku **/akta kontroli str. 36- 58/**.

Analiza Regulaminu wykazała, iż w strukturze organizacyjnej wyodrębniono Zespół Pieczy Zastępczej, natomiast w § 10 określono jego zadania, a także zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Kontrolujący nie wnieśli uwag do treści Regulaminu.

2. Stan zatrudnienia pracowników organizatora realizujących zadania z zakresu udzielania wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej

Z informacji przedłożonych przez Dyrektora kontrolowanej Jednostki **/akta kontroli str. 63-68/** wynika, iż w okresie podlegającym kontroli, zadania z zakresu udzielanego wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej wykonywali pracownicy wchodzący w skład Zespołu oraz zatrudnieni w Dziale Interwencji Kryzysowej i Wsparcia, a także w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz w Dziale Pomocy Dziecku i Rodzinie tj.:

- kierownik Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej (2 osoby w ramach jednego etatu, w tym jedna na czas zastępstwa),
- koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej – 2 osoby, zatrudnione na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, w systemie zadaniowego czasu pracy,
- psychologowie – łącznie 7 osób, z których 3 zatrudnionych było na stanowisku psycholog/terapeuta. Wszyscy psychologowie zatrudnieni byli w kontrolowanej Jednostce na podstawie umowy o pracę, w tym jeden w pełnym wymiarze czasu pracy,
- pracownik socjalny, zatrudniony na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy,
- pedagog, zatrudniony na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy.

3. Zgodność zatrudnienia koordynatorów z wymaganymi kwalifikacjami oraz zapewnienie im szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji

Analiza przedłożonej dokumentacji osobowej koordynatorów zatrudnionych w PCPR wykazała, iż posiadali oni kwalifikacje zawodowe, określone przepisami art. 78 ust. 1 ustawy.

W teczkach akt osobowych znajdowały się oświadczenia koordynatorów potwierdzające spełnianie przez nich warunków, o których mowa w art. 78 ust. 1 pkt 2-4 ww. ustawy, tj. o:

- niepozbawieniu / nieograniczeniu władzy rodzicielskiej,
- braku obowiązku alimentacyjnego,
- nieskazaniu prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Jak wynika z oświadczenia Dyrektora Centrum **/akta kontroli str. 69/**, przyjętego do protokołu, w okresie podlegającym kontroli, nie było przypadku wszczęcia przeciwko osobie będącej koordynatorem postępowania karnego o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego.

Ustalono, że praca koordynatorów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego, zgodnie z art. 79 ust. 3 ustawy. Ponadto, stosownie do art. 79 ust. 4 wyżej wskazanego aktu prawnego, koordynatorzy nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez powiat **/akta kontroli str. 66-68/**.

Poza tym ustalono, że w myśl art. 77 ust. 5 ustawy koordynatorzy podnosili swoje kwalifikacje w zakresie pracy z dziećmi i rodziną poprzez samokształcenie oraz udział w licznych szkoleniach, których wykaz stanowi **akta kontroli str. 66-68**.

Z informacji Dyrektora **/akta kontroli str. 70/** wynika, iż w okresie podlegającym kontroli, stosownie do zapisów art. 77 ust. 6 ustawy, Centrum umożliwiło koordynatorom korzystanie z poradnictwa psychologicznego, mającego na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji.

4. Charakterystyka rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie

W okresie objętym kontrolą na terenie powiatu funkcjonowało 55 rodzin zastępczych, z czego: 31 rodzin spokrewnionych, 14 rodzin niezawodowych, 8 rodzin zawodowych, 1 rodzina zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego oraz 1 rodzina zawodowa specjalistyczna **/akta kontroli str. 71/**. Ponadto ustalono, że w dacie kontroli w powiecie

funkcjonowało łącznie 40 rodzin zastępczych, z czego 25 było objętych wsparciem koordynatora, natomiast 15 rodzin pozostawało pod opieką Organizatora **/akta kontroli str. 72-74/**. W rodzinnych formach pieczy zastępczej (w dacie kontroli) umieszczonych było łącznie 63 dzieci **/akta kontroli str. 72-74/**.

5. Zapewnienie wsparcia koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej

Z informacji przekazanych przez Dyrektora wynika, że w PCPR nie wprowadzono wewnętrznych zarządzeń regulujących realizację zadań przez koordynatorów, tym sposobu dokumentowania przez nich pracy z rodziną.

Zgodnie z art. 77 ust. 4 ustawy koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką więcej niż 15 rodzin zastępczych lub/i rodzinnych domów dziecka. Ustalono, że w Jednostce, w dacie kontroli, jeden z koordynatorów sprawował opiekę nad 15 rodzinami zastępczymi, natomiast drugi wspierał 10 rodzin. Mając na uwadze powyższe ustalenia, stwierdzić należy, iż limit rodzin zastępczych przypadających na jednego koordynatora, określony w ww. przepisach, został spełniony.

Szczegółowej analizie poddano dokumentację 8 rodzin zastępczych, w tym: 1 rodziny spokrewnionej, 2 rodzin niezawodowych, 3 rodzin zawodowych, 1 rodziny zawodowej pełniącej funkcję pogotowia rodzinnego oraz 1 rodziny zawodowej specjalistycznej.

Ustalono, że rodziny zastępcze, w każdym badanym przypadku, w myśl art. 77 ust. 1 ustawy, pisemnie wnioskowały o objęcie ich opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej **/akta kontroli str. 75/**.

Stosownie do art. 77 ust. 2 ustawy, koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej winien wyznaczać organizator rodzinnej pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka. Przy czym podkreślić należy, iż opinia ta winna dotyczyć konkretnej osoby, zatrudnionej na stanowisku koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, która będzie obejmowała rodzinę wsparciem.

W związku z tym, iż w analizowanej dokumentacji rodzin brak było potwierdzenia zasięgnięcia opinii rodzin zastępczych, zwrócono się do Dyrektora Centrum z zapytaniem o sposób realizacji ww. obowiązku. Dyrektor w pisemnym wyjaśnieniu, stanowiącym **akta kontroli str. 76-77**, wskazała, że Kierownik lub osoba wyznaczona przez Dyrektora informuje każdą nowopowstałą rodzinę zastępczą o możliwości objęcia jej wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, jednocześnie „zasięga jej opinii odnośnie potrzeb”. Rodzina zostaje również zapoznana z zasadami współpracy z koordynatorem, jego zadaniami oraz zakresem wsparcia. Po złożeniu wniosku przez rodzinę zastępczą o przydzielenie koordynatora, „Dyrektor (...) w konsultacji z Kierownikiem Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej lub osobą go zastępującą, po przeanalizowaniu sytuacji rodziny, potrzeb i wieku dziecka, wskazuje koordynatora, który obejmuje rodzinę wsparciem”.

Z powyższego wyjaśnienia nie wynika, aby w myśl wyżej cytowanych przepisów prawnych wymóg, dotyczący pozyskania opinii rodziny zastępczej, przed przydzieleniem jej koordynatora, został spełniony.

Przyczyną stwierdzonego uchybienia jest niewłaściwa interpretacja obowiązujących przepisów prawa w tym zakresie. Wskazane uchybienie nie rzutowało jednak na jakość i zakres realizowanych zadań.

Z informacji przekazanych przez Kierownika wynika, że w okresie podlegającym kontroli, żadna rodzina nie wniosowała o zmianę osoby koordynatora.

Ustalono, iż w przypadku dwóch rodzin, objętych wsparciem koordynatora na ich wniosek, decyzją Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej współpraca z koordynatorem została zakończona, bowiem Zespół uznał, iż „*funkcjonowanie rodziny i podopiecznych nie budzi zastrzeżeń*” oraz, że „*obecnie nie ma potrzeby wsparcia rodziny zastępczej ze strony młodszego koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej*” **akta kontroli str. 78-79/**. Z informacji Dyrektora Jednostki wynika, iż rodziny te, po zakończeniu współpracy z koordynatorem, zostały objęte wsparciem Organizatora.

Podkreślić należy, iż w myśl art. 77 ustawy, osoby sprawujące rodzinną pieczę zastępczą, które złożą wniosek o objęcie ich opieką koordynatora, powinny mieć obligatoryjnie zapewnione takie wsparcie. Organizator wykonuje zadania koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wyłącznie w stosunku do osób, które nie złożyły wniosku o przydzielenie im koordynatora lub poinformowały PCPR o rezygnacji z jego wsparcia. Zaznaczyć należy, iż w dokumentacji rodzin, o których mowa powyżej, brak było potwierdzenia rezygnacji ze wsparcia koordynatora.

Przyczyną stwierdzonej nieprawidłowości jest niewłaściwa interpretacja przepisów prawa, co mogło skutkować udzielaniem rodzinom zastępczym wsparcia nieadekwatnego lub niewystarczającego do ich rzeczywistych potrzeb rodziny.

Analiza przedłożonej dokumentacji wykazała, iż koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej udzielali pomocy osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą podczas wizyt w środowisku, kontaktów telefonicznych i na terenie PCPR. Koordynatorzy podejmowane działania w ramach pracy z rodzinami dokumentowali w formie *Notatek służbowych* **akta kontroli str. 80-83/**. Ustalono, iż prowadzili oni również „*Dziennik pracy koordynatora z rodzinami zastępczymi w m-cu....*”, który odzwierciedlał m.in. formę kontaktu z rodzinami oraz stanowił zestawienie czasu przeznaczanego na pracę z rodzinami w poszczególnych miesiącach **akta kontroli str. 84-92/**.

Na podstawie analizy przedłożonej dokumentacji oraz przekazanych informacji **akta kontroli str. 93-94/** ustalono, iż praca koordynatorów polegała m.in. na:

- zapewnianiu rodzinom zastępczym, ich dzieciom oraz wychowankom dostępu do specjalistycznej pomocy,
- wzmacnianiu kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodzin,
- wspieraniu rodzin zastępczych oraz wychowanków w trudnych sytuacjach życiowych,
- proponowaniu oraz motywowaniu rodzin do uczestnictwa w grupie wsparcia i szkoleniach,
- pomocy rodzinom zastępczym w nawiązywaniu kontaktów z rodzinami biologicznymi dzieci umieszczonymi w pieczy zastępczej,
- współpracy ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkami pomocy społecznej, sądami, kuratorami, szkołami i zakładami opieki zdrowotnej.

W toku kontroli powzięto informację, że zadania koordynatora w stosunku do osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą, nieobjętych jego wsparciem, realizował Kierownik Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej /akta kontroli str. 95-96/, oraz, że posiadał on wykształcenie wyższe na kierunkach: administracja oraz zarządzanie i marketing /akta kontroli str. 97-98/. Podkreślić należy, iż osoba wyznaczona przez Organizatora do realizacji zadań koordynatora (w przypadku rodzin nieobjętych jego wsparciem) ma za zadanie m.in. **zapewnienie rodzinom zastępczym poczucia bezpieczeństwa oraz dostarczenie wskazówek i pomocy w rozwiązywaniu trudności związanych z opieką i wychowaniem powierzonych dzieci**. Z uwagi na powyższe, w ocenie kontrolujących, osoba, której powierzono zadania koordynatora, **winna spełniać wymogi kwalifikacyjne, umożliwiające realizowanie powierzonych jej zadań w obszarze m.in. wspierania rodzin zastępczych**, a zatem tożsame z kwalifikacjami przypisanymi koordynatorowi, określonymi w art. 78 ust. 1 ustawy.

Wskazać należy także, iż zapisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie wynagradzania pracowników samorządowych (Dz.U. z 2018 r. poz. 936) stanowią, iż kierownik zespołu winien posiadać wykształcenie wyższe o odpowiednim kierunku, umożliwiającym wykonywanie zadań na stanowisku. Biorąc pod uwagę zadania Kierownika, wynikające z jego „Zakresu czynności” /akta kontroli str. 99-103/, wskazać należy, iż dotyczą one ściśle obszaru pieczy zastępczej, w tym także zadań merytorycznych.

Ustalenia, dotyczące kwalifikacji zawodowych Kierownika Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej (o czym mowa powyżej) wskazują, że na dzień kontroli, nie posiadał on kierunkowego wykształcenia, umożliwiającego wykonywanie nałożonych zadań, co jest sprzeczne z przepisami ww. rozporządzenia. W przypadku Kierownika Zespołu pożądanymi kierunkami wykształcenia wyższego są: pedagogika, psychologia, socjologia, praca socjalna, nauki o rodzinie.

6. Organizacja wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej.

W zakresie organizacji wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej na terenie powiatu oleckiego podejmowane były liczne działania, w szczególności w formie:

a) zapewnienia badań psychologicznych rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka:

Stwierdzono, że rodzinom zastępczym z terenu powiatu zapewniano badania psychologiczne, w wyniku których sporządzone zostały opinie o predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. Ustalono, iż w okresie podlegającym kontroli sporządzono łącznie 17 opinii /akta kontroli str. 104/.

Na podstawie analizy akt osobowych ustalono, że psychologowie wystawiający ww. opinie byli osobami do tego uprawnionymi, bowiem posiadali tytuł zawodowy magistra na kierunku psychologia oraz posiadali co najmniej 2-letnie doświadczenie w poradnictwie rodzinnym, co jest zgodne z art. 42 ust.1 pkt 5 lit. b ustawy.

b) zapewniania rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby:

W myśl art. 76 ust. 4 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizator rodzinnej pieczy zastępczej jest zobowiązany do zapewnienia rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji z uwzględnieniem potrzeb rodzin.

W toku kontroli ustalono, iż PCPR, w okresie objętym kontrolą, zorganizowało dla rodzin zastępczych szkolenia podnoszące ich kwalifikacje. Potrzeby rodzin w zakresie tematyki szkoleń weryfikowane były indywidualnie z rodzinami.

Z zestawienia przedłożonego przez Kierownika /**akta kontroli str. 106**/ wynika, iż w okresie objętym kontrolą, osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą umożliwiono udział w następujących szkoleniach:

- „*Jak budować domowy kodeks zasad i konsekwencji*”,
- „*Bariery i szanse rodzicielstwa zastępczego. Kryzys w rodzinie zastępczej – jak pracować z trudną młodzieżą, problemy, trudności wychowawcze, sposoby ich rozwiązywania oraz wzmacnianie więzi i relacji w rodzinie zastępczej*”,
- „*Praca z dzieckiem z zaburzonymi więziami. Praca z dzieckiem z FAS i ze spektrum FAS*”,
- „*Autyzm, Zespół Aspergera, dzieci z nadpobudliwością psychoruchową, depresja i zaburzenia odżywiania. Praca z dzieckiem nadpobudliwym*”,
- „*Sposoby radzenia sobie z zachowaniami agresywnymi wśród rodziców, dzieci i młodzieży*”,
- „*Komunikacja z dzieckiem w kolejnych fazach rozwojowych*”,
- „*Skąd ta agresja – krok po kroku; praktyczne aspekty pracy z dzieckiem agresywnym*”.

W powyższych szkoleniach uczestniczyło łącznie 61 osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą. W poddanej analizie dokumentacji rodzin znajdowały się certyfikaty potwierdzające udział rodzin w szkoleniach.

Z informacji Dyrektora wynika, iż Jednostka jest w trakcie realizacji projektu pt. „*Wsparcie pieczy zastępczej*”, w ramach którego zaplanowane są szkolenia dla rodzin zastępczych, których wykaz stanowi **akta kontroli str. 107**.

c) zapewnienia pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych:

Ustalono, że kontrolowana Jednostka, zgodnie z art. 76 ust 4 pkt 6 ustawy, w okresie podlegającym kontroli, zapewniała pomoc i wsparcie osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w ramach grupy wsparcia. Za organizację pracy i prowadzenie spotkań w ramach grupy wsparcia odpowiedzialny był psycholog zatrudniony w Centrum. Z informacji Dyrektora PCPR /**akta kontroli str. 108**/ wynika, iż w 2018 r. odbyło się 5 spotkań grupy wsparcia, w których uczestniczyło łącznie 45 osób, natomiast w 2019 r. - 3 spotkania, w których wzięło udział łącznie 33 osoby.

Ustalono jednocześnie, iż spotkania grupy wsparcia zostały zawieszane w czerwcu 2019 r. Jak wynika z wyjaśnień Dyrektora, wznowienie spotkań zaplanowane jest na luty 2020 r., w ramach realizowanego przez Jednostkę projektu pt. „*Wsparcie pieczy zastępczej*” /**akta kontroli str. 108**/.

Zespół inspektorów ustalił, iż w badanym okresie na terenie powiatu nie funkcjonowały rodziny pomocowe. Dyrektor PCPR w pisemnych wyjaśnieniach wskazała, iż „rodziny zastępcze nie zgłaszały takich potrzeb do organizatora pieczy zastępczej” /akta kontroli str. 109/.

Biorąc pod uwagę fakt, iż rodziny zastępcze mają prawo do czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem, o którym mowa w art. 69 ustawy lub udziałem w szkoleniach, pobytem w szpitalu, czy też nieprzewidzianymi trudnościami, czy zdarzeniami losowymi, w ocenie kontrolujących, wydaje się zasadne tworzenie warunków do powstawania rodzin pomocowych, poprzez np. pozyskanie deklaracji rodziny, która mogłaby pełnić funkcję rodziny pomocowej, w sytuacji, gdy zajdzie taka potrzeba.

d) organizowania dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy:

Zgodnie z art. 66 ust. 1 ustawy przy zapewnianiu pieczy i wychowania, dzieciom umieszczonym w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka oraz wykonywaniu innych czynności związanych z realizacją zadań rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka, rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka, mogą korzystać z pomocy wolontariuszy, organizowanej przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Dyrektor kontrolowanej Jednostki w odpowiedzi na zapytanie, dotyczące organizowania dla rodzin zastępczych pomocy wolontariuszy poinformowała, iż „rodziny zastępcze z terenu powiatu oleckiego nie zgłaszały dotychczas takich potrzeb. Jednakże na stronie internetowej oraz tablicy ogłoszeń tut. Jednostki jest zamieszczone ogłoszenie odnośnie poszukiwania wolontariuszy (...). Dotychczas nie zgłosiły się osoby zainteresowane.” /akta kontroli str. 110-112/.

e) prowadzenia poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej:

Ustalono, że rodziny zastępcze, ich dzieci, a także dzieci przebywające w pieczy zastępczej, w okresie objętym kontrolą, miały możliwość skorzystania z poradnictwa świadczonego przez psychologów zatrudnionych w PCPR. Ww. specjaliści udzielali rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinny dom dziecka porad podczas indywidualnych konsultacji. Jak wynika z informacji udzielonych przez Dyrektora kontrolowanej Jednostki, psychologowie, w ramach udzielania pomocy psychologicznej, wsparciem objęli łącznie 45 rodzin zastępczych /akta kontroli str. 113-114/. Prowadzona przez psychologów dla każdej rodziny zastępczej, objętej wsparciem, dokumentacja pn. „Karta psychologa” dotycząca świadczonego poradnictwa zawierała: datę spotkania, opis działań oraz podpis psychologa /akta kontroli str. 115/.

Ponadto ustalono, że w 2018 r. troje dzieci, a w 2019 r. czworo dzieci z rodzin zastępczych uczestniczyło w zajęciach z elementami socjoterapii pt. „Lubię siebie i innych”, prowadzonych przez pedagoga /akta kontroli str. 116/.

Ustalono również, że w 2018 r. małoletni podopieczni rodzinnej pieczy zastępczej, w ramach realizowanego przez Jednostkę projektu pt. „*Wsparcie dzieci młodzieży z rodzin zagrożonych i dotkniętych przemocą w powiecie oleckim*”, uczestniczyły m.in. w:

- warsztatach „*Trening pewności siebie*”, gdzie miały możliwość skorzystania z poradnictwa i doradztwa edukacyjno- zawodowego,
- obozie wypoczynkowo-rekreacyjnym z żeglarstwem i programem socjoterapeutycznym,
- warsztatach terapeutyczno-edukacyjnych „*Fair-play*”,
- warsztatach „*Terapia sztuką*” z poradnictwem i doradztwem zawodowym **/akta kontroli str. 113-114/**.

f) zapewnienia pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego:

W toku kontroli ustalono, że Jednostka, w myśl art. 76 ust. 4 pkt 10 ustawy, zapewniała bezpłatną pomoc prawną osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą. W okresie podlegającym kontroli porady prawne rodzinom udzielane były przez:

- prawnika, zatrudnionego przez PCPR w wymiarze całego etatu,
- referenta prawnego, zatrudnionego w Jednostce w niepełnym wymiarze czasu pracy **/akta kontroli str. 63-65/**.

W badanym okresie wsparcia prawnego udzielono łącznie 16 rodzinom **/akta kontroli str. 117/**.

g) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego:

Ustalono, że Organizator, stosownie do art. 76 ust. 4 pkt 14 ustawy, zapewniał rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym dostęp do poradnictwa psychologicznego, mającego na celu zachowanie i wzmocnienie kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego **/akta kontroli str. 118-119/**. W okresie poddanym kontroli, psycholog, wchodzący w skład Zespołu Rodzinnej Pieczy Zastępczej, objął swoim wsparciem 20 rodzin.

Ponadto ustalono, iż rodziny zastępcze uczestniczyły w grupie wsparcia, której spotkania obejmowały m.in. tematykę dotyczącą zjawiska wypalenia zawodowego:

- „*Wypalenie zawodowe w perspektywie wielowymiarowej. Ocena czynników chroniących i zagrażających wypaleniu*”,
- „*Stres a wypalenie zawodowe. Jak sobie radzić w stresującym środowisku?*”,
- „*Wypalenie zawodowe jako konsekwencja narastającego rozczarowania. Sposoby pracy z doświadczeniem niepowodzeń*”.

7. Uwagi i wnioski

Ustalenia kontroli pozwoliły stwierdzić, że w okresie podlegającym kontroli, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Olecku zapewniało rodzinom zastępczym dostęp do różnych form wsparcia, przewidzianych przepisami art. 76 ustawy.

Biorąc pod uwagę złożoność problemów opiekuńczo-wychowawczych, z jakimi często borykają się rodziny zastępcze, w przypadku rodzin nieobjętych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, rekomenduje się **powierzenie jego zadań osobie posiadającej kwalifikacje zawodowe, które pozwolą na nawiązanie współpracy z rodziną i udzielenie jej kompleksowego wsparcia.**

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością i uchybieniem, działając w oparciu o art. 197 d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Dyrektora, jako osobę odpowiedzialną za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następującego zaleceń:

1. Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznaczać po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, zgodnie z art. 77 ust. 2 ustawy oraz dokumentować ten fakt.
2. Wszystkim osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, które złożyły wniosek o objęcie ich opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, zapewnić jego wsparcie, zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy. Zadania koordynatora powierzać pracownikom Organizatora, wykonującym zadania z zakresu pieczy zastępczej, wówczas, gdy rodzina złoży stosowny wniosek o zakończenie współpracy z koordynatorem.

Zgodnie z § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477) od wystąpienia pokontrolnego przysługuje prawo wniesienia zastrzeżeń na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

Podstawa prawna:

- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. 2015 poz. 1477),
- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. 2019 poz. 1111 ze zm.).

**Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO**

Joanna Kastrau
ZASTĘPCA DYREKTORA
Wydziału Polityki Społecznej

Katarzyna Henryka Stefanowska - główny specjalista
Agnieszka Brzozowska - główny specjalista